

De liefde in het huwelijk en in het gezin

Dierbare zusters en broeders,

Kerstfeest is onlosmakelijk verbonden met de liefde in het huwelijk en het gezin. In een warm en hecht gezin zullen de lichtjes van de kerstboom hun magische uitwerking niet missen en zal het eten bijzonder smaken. Het is de saamhorigheid die de kerstdiners zo bijzonder maakt. Waar er ruzie en onenigheid heersen, daar zullen in deze dagen de pijn en de eenzaamheid verpletterend zijn.

Bij het woord liefde mogen wij niet enkel denken aan de romantische liefde tussen echtgenoten of de natuurlijke aantrekkingskracht tussen ouders en kinderen, en broers en zusters. De apostel Paulus noemt in zijn brief aan de Korintiërs hoofdstuk 13 enkele kenmerken van de ware liefde die ik vandaag met u, aan de hand van de apostolische exhortatie Amoris Laetitia, de vreugde van liefde, wil doornemen.

Geduld

Op de eerste plaats zegt Paulus dat de liefde geduldig is. In de oudere vertalingen staat het woord lankmoedig. Voor velen is het een nietszeggend woord geworden. In het Engels wordt het soms vertaald als slow to anger, niet snel boos worden of vergelden. Het drukt uit dat wij iets langer en meer kunnen verdragen. Bij een gouden bruiloft somde een vrouw de drie eigenschappen op die nodig zijn voor een gelukkig huwelijk. Ze zei: op de eerste plaats geduld, op de twee plaats geduld en op de derde plaats geduld. Dit geduld komt tot uitdrukking wanneer een persoon zich niet laat leiden door impulsen en het vermijdt in de aanval te gaan. Het vraagt nogal wat om jouw impulsief gedrag onder controle te brengen. Bijna instinctief of in een reflex gaan wij in de aanval wanneer wij iets in iemand niet kunnen verdragen. Als wij iets van geduld willen leren, dan kunnen wij het best naar God zelf kijken, die eendeloos geduldig is met ons mensen. God is almachtig, maar Zijn liefde komt het meest tot uiting in Zijn barmhartigheid. Hij straft ons niet, maar zendt Zijn eniggeboren Zoon in de wereld om ons te redden. Dat is de blijde boodschap van kerst. De macht van God laat zich kennen in Zijn zachtheid.

Geduldig zijn betekent niet dat wij ons voortdurend slecht laten behandelen of fysieke agressie verdragen of het toelaten dat wij als object worden behandeld. Ik denk dat wij in Suriname heel hoog scoren op de wereldranglijst van huiselijk geweld en een machocultuur. Hier zien wij hoe impulsief gedrag diepe wonden kan slaan. Het probleem wordt vergroot wanneer wij denken dat mensen volmaakt zijn. Niemand is volmaakt. Als we wachten op de volmaakte man of vrouw zullen wij nooit trouwen. Wanneer we kunnen accepteren dat wij niet volmaakt zijn, kunnen we beter de gebreken of de splinter in het oog van de ander verdragen. Wanneer mensen zichzelf macho of oppermachtig voelen, plaatsen ze zichzelf in het centrum en verlangen dat alleen hun wil gedaan wordt. Wanneer dat niet gebeurt dan verliezen zij hun geduld en worden agressief. Mensen die geen geduld kunnen opbrengen worden uiteindelijk antisociaal, kunnen hun impulsen niet onder controle houden en veranderen het gezin in een slagveld. Daarom spoort het Woord van God ons aan: Wrok, gramschap, toorn, geschreeuw en gevloek, kortom alle boosaardigheid moet bij u verdwijnen (Ef. 4,31). Geduld groeit naarmate wij leren de andere te aanvaarden als een uniek schepsel van God. Het is zeer opmerkelijk dat Paulus in zijn opsomming van de kenmerken van de liefde geduld als eerste noemt.

Goedertieren

Het tweede kenmerk van de liefde is ook zo'n oud nietszeggend woord geworden. Het kan vertaald worden met barmhartig en welgezend. Tieren betekent aarden, gedijen. Tieren geeft aan de aard van de persoon. Goedertieren wil dus zeggen iemand die goed van aard is en dus van nature het goede doet. De liefde is dus geduldig en goedertieren. Beide woorden worden in één adem genoemd. Liefde brengt ons ertoe goed te zijn voor de ander op een dynamische en creatieve manier. Liefde is niet enkel een sentiment dat zich meer moet uiten in daden dan in woorden. Goed zijn voor de ander is altijd zonder maat en overvloedig. Hier vindt men vreugde in het geven zonder iets terug te verwachten. Kerstcadeautjes met kerst mogen een uitdrukking zijn van deze goedheid.

Niet afgunstig of jaloers

Na de twee positieve eigenschappen van geduld en goedertieren noemt Paulus wat liefde niet is. De liefde is niet afgunstig. Het woord *zelos* dat hier gebruikt wordt kan vertaald worden als jaloersheid en afgunst. Hoe verwoestend deze

driften kunnen zijn, weten we allemaal. Terwijl de liefde ons ertoe brengt buiten onszelf te treden, maken jaloezie en afgunst dat wij in onszelf gekeerd zijn en vol onbehagen om het geluk van de ander. De ware liefde waardeert de successen van de ander. De successen van de ander zijn geen bedreiging voor ons. De liefde bevrijdt ons van de bittere smaak van jaloezie en afgunst. Binnen het huwelijk en gezin maken deze kwalijke eigenschappen het leven in huis tot een ware hel. In zo'n sfeer van rivaliteit tussen huisgenoten kunnen we nooit kerst vieren.

Niet pralen of verwaand doen

De liefde praat niet en doet niet verwaand. IJdelheid is een hevig verlangen zich superieur te tonen om indruk te maken op de ander met een pedante en vrij agressieve houding. Wie liefheeft vermijdt het om zichzelf in het middelpunt te plaatsen. Mensen die pralen of verwaand zijn, doen zich groter voor dan ze in werkelijkheid zijn. Het is een obsessie om de eigen kwaliteiten te laten zien waarbij men de werkelijkheid uit het oog verliest. Het ergst zijn deze eigenschappen in mensen die zich christen noemen maar neerzien op huisgenoten die weinig in het geloof zijn gevormd of weinig of niet naar de kerk gaan. In het gezinsleven mag de logica van heerschappij van de een over de ander niet heersen of de wedijver om te zien wie het intelligentst of het machtigst is, omdat deze logica een eind maakt aan de liefde. Liefde brengt ons ertoe om onze kwaliteiten ten dienste te stellen van de ander en nederig te blijven, vooral tegenover huisgenoten.

Beminnelijkheid

Liefhebben betekent zich beminnelijk tonen. Liefde is niet ruw, niet onbeleefd en niet hard in de omgang. Beminnelijk is iemand die fijngevoelig is. Zo'n persoon ontwikkelt zijn geest en zintuigen op zo'n manier dat hij weet wanneer hij moet luisteren, spreken of zwijgen. Beminnelijkheid hoort bij het christen zijn. Je dringt jezelf niet op, maar je schept vertrouwen en respect. De beminnelijke liefde schept verbintenissen, onderhoudt banden, schept nieuwe netten van integratie, bouwt een hechte maatschappelijke structuur op. Tegenover de beminnelijke persoon staat de antisociale persoon die gelooft dat de ander bestaat om aan zijn behoeften te voldoen. Een beminnelijk mens vindt altijd woorden van bemoediging en vermijdt woorden die vernederen, die bedroefd maken, die

irriteren, die verachten. In het gezin moet men deze beminnelijke taal leren. Kerst is een moment om ons daarin te oefenen.

De liefde zoekt zichzelf niet

Van de heilige Thomas en de heilige Franciscus weten wij dat het meer eigen is aan de liefde om te beminnen dan om bemind te worden. Deze vorm van liefde leren wij van onze moeders. Zij houden onbaatzuchtig van ons zonder daarbij iets terug te verwachten. Soms hoor ik cynische opmerkingen die zeggen dat deze vorm van liefde niet meer bestaat, omdat we een cultuur hebben van individualisme waarbij het individu alles onderschikt maakt aan de eigen liefde.

De liefde laat zich niet kwaad maken

Het is een natuurlijke reactie om boos te worden, maar boos blijven is een keuze. Sommige mensen voeden hun boosheid door wat gebeurd is te herkauwen. Iedere keer als zij aan het voorval denken, worden ze agressiever. Een dergelijke vorm van boosheid koesteren maakt ons ziek en isoleert ons. Verontwaardiging is goed wanneer zij ons ertoe brengt te reageren ten opzichte van ernstig onrecht, maar ze is schadelijk wanneer ze ons ertoe brengt de ander totaal af te schrijven. Het lastige is dat wij soms niet eens meer weten waarom we boos zijn geworden, maar intussen spreken broers en zussen of familieleden niet meer met elkaar en gaan niet meer bij elkaar op bezoek. Dit kwaad voelen wij extra met de kerstdagen. We merken dat er lege plaatsen zijn aan tafel of dat er mensen ontbreken en er valt een pijnlijke stilte. Het is beter te zwijgen wanneer we boos zijn, en we mogen vooral niet slaan, want boosheid maakt dat we woorden vinden die de ander de grond inboren en boosheid laat de corrigerende tik overslaan in mishandeling. Kerst is een tijd om zaken weer goed te maken en toe te geven dat we dingen hebben gedaan of gezegd omdat we boos waren maar er nu anders over denken. Word toornig, maar zondig niet. De zon mag over uw toorn niet ondergaan (Ef. 4,26).

De liefde rekent het kwade niet aan

Als wij de boosheid lang genoeg koesteren verandert die in wrok. We blijven het kwaad aanrekenen en worden wraakzuchtig. Wrok brengt ons ertoe de ander niet meer te zien zoals die is. We worden wantrouwig en veronderstellen kwade bedoelingen in ieder woord of handelen van de ander. Zo'n sfeer in huis is funest,

de liefdesband gaat kapot en het gezin valt uiteen. Wrok is zichzelf vernietigen of vergif innemen in de hoop dat je vijand zal sterven. De enige weg hieruit is de vergeving. Het is geen eenvoudige weg, omdat het een enorme offerbereidheid van ons vraagt. Het vraagt om een eerlijke dialoog waar mensen naar elkaar willen luisteren, schuld bekennen, vergeven en verzoenen. Wie de lange en moeilijke weg van vergeving en verzoening gaat, vindt uiteindelijk een vrede van kerst die alle begrip te boven gaat en kan zich verheugen in de ander.

De liefde verdraagt alles

De liefde heeft een positieve instelling van hoop en vertrouwen waardoor alle tegenspoed te verdragen is. Deze liefde stelt ons in staat stand te houden te midden van een vijandige omgeving. Ik wil niet heel Suriname typeren als een vijandige omgeving. Duidelijk is wel dat er verval van waarden en normen is en dat dit verval aan de top van de samenleving begint en doorsijpelt naar beneden. Dat machthebbers niet schromen bedreigende taal te uiten enkel uit machtsbehoud terwijl corruptie en machtsmisbruik manifest zijn. De vijandige omgeving uit zich ook in het gebrek aan vertrouwen in de toekomst. Mensen maken zich zorgen over de schulden die nu worden gemaakt, maar die onze kleinkinderen nog zullen moeten aflossen. Suriname is niet langer die zorgeloze samenleving van weleer. En als mensen toch lachen dan moeten we niet vergeten dat *a no ala pir' tifi na lafu*.

Maar hoe vijandig de omgeving ook mag zijn de liefde geeft ons een weerstandsvermogen om welke uitdaging dan ook te overwinnen. De liefde geeft ons de kracht om voor het goede te blijven kiezen tegen de stroom in van onrecht en onrechtvaardigheid. Overwinning vraagt echter strijd. Een strijd in liefde gevoerd overwint altijd. Martin Luther King zei eens: "Een andere manier om je vijand lief te hebben is deze: wanneer zich de gelegenheid voordoet om je vijand te verslaan, dan is dat het ogenblik dat je moet beslissen het niet te doen". Wanneer je je verheft tot het niveau van liefde, van haar grote schoonheid en macht, dan ben je in staat de zondige systemen te veranderen en de zondaar lief te hebben. In het gezinsleven moet men deze kracht van liefde cultiveren, die het mogelijk maakt te vechten tegen het kwaad dat het bedreigt.

Ik wens u liefdevolle kerstdagen!